

CZU: 343.61(478)(094.4.072)

APLICAREA RĂSPUNDERII PENTRU OMORUL PREVĂZUT LA**lit.O) alin.(2) art.145 DIN CODUL PENAL:****ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE*****Sergiu BRÎNZA, Vitalie STATI****Universitatea de Stat din Moldova*

Scopul acestei investigații constă în analiza aspectelor teoretice și practice ale aplicării răspunderii pentru infracțiunea prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM: omorul săvârșit de către o persoană care anterior a săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) art.145 CP RM. Se ajunge la concluzia că repetarea infracțiunii (în măsura în care aceasta s-a păstrat în legea penală în vigoare) este o instituție complementară concursului de infracțiuni. Se relevă că opusul regulii prevăzute la alin.(1) art.33 CP RM presupune că dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM devine aplicabilă în cazul în care sunt îndeplinite următoarele trei condiții: 1) omorul este săvârșit de o persoană care a comis anterior o infracțiune prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM; 2) făptuitorul nu a fost condamnat anterior pentru niciuna dintre faptele de omor care se repetă; 3) nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM. Se arată că dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM poate fi aplicată, de exemplu, în cazul în care infracțiunea specificată la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM este urmată de o altă infracțiune prevăzută și ea la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM. Într-un asemenea caz, calificarea trebuie făcută în baza art.27 și lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Se demonstrează că dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM se aplică indiferent de numărul de omoruri care se repetă. Se concluzionează: nu este admisibil ca, în contextul aceleiași infracțiuni de omor, la calificare să se rețină atât circumstanța agravantă consemnată la lit.g) alin.(2) art.145 CP RM, cât și circumstanța agravantă prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM.

Cuvinte-cheie: omor, circumstanță agravantă, concurs de infracțiuni, repetarea infracțiunii, condamnare, prescripție, infracțiuni identice, infracțiuni neidentice.

**THE APPLICATION OF PENAL LIABILITY FOR THE OFFENCE OF MURDER REFERRED TO AT
lett.O) par.(2) art.145 OF THE PENAL CODE: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS**

The purpose of this study is to analyse the theoretical and practical aspects with regard to the application of penal liability for the offence referred to at lett.o) par.(2) art.145 PC RM: murder committed by a person who has previously committed murder with intent and knowledge within the meaning of par.(1) art.145 PC RM. It is concluded that the repetition of the offence (to the extent that it is still stipulated in the penal law in force) is a type of institution complementary to the contest of offences. It is established that the opposite of the provision mentioned at par.(1) art.33 PC RM implies that the application of the provision set off at lett.o) par.(2) art.145 PC RM is possible only if the following three conditions are met: 1) the murder is committed by a person who has previously committed an offence provided by par.(1) art.145 PC RM; 2) the perpetrator has not been previously convicted of any of the repeated murders; 3) it has not expired the term of limitation for the application of penal liability, set out in art.60 PC RM. It is shown that the provision of lett.o) par.(2) art.145 PC RM may be applied, for example, if the offence specified in art.27 and par.(1) art.145 PC RM, is followed by another offence provided by these acts. In such case, the qualification must be made under art.27 and lett.o) par.(2) art.145 PC RM. It is determined that the provision of lett.o) par.(2) art.145 PC RM can be applied regardless of the number of repeated murders. As a result, the author considers unacceptable that during the qualification of the same murder offence to take into account both the aggravating circumstance noted at lett.g) par.(2) art.145 PC RM and the aggravating circumstance referred to at lett.o) par.(2) art.145 PC RM.

Keywords: murder, aggravating circumstance, contest of offences, repetition of the offence, conviction, prescription, identical offences, non-identical offences.

Introducere

Încă în 1912 S.V. Poznâșev menționa: „La noțiunea de concurs de infracțiuni se raportează toate acele cazuri când subiectul săvârșește cel puțin două infracțiuni, dintre care niciuna nu este afectată de prescripție sau de grațiere și când pentru niciuna dintre ele nu a fost stabilită pedeapsa” [1, p.623]. O concepție asemănătoare găsim la alin.(1) art.33 CP RM. Conform acestei norme, prin „concurș de infracțiuni” se înțelege „săvârșirea de către o persoană a două sau mai multor infracțiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna din ele și dacă nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală, cu excepția cazurilor când săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni este prevăzută în articolele Părții speciale a prezentului cod în calitate de circumstanță care agravează pedeapsa”.

Per a contrario, nu se consideră concurs de infracțiuni săvârșirea de către o persoană a două sau mai multor infracțiuni dacă persoana nu a fost condamnată definitiv pentru vreuna din ele și dacă nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală. În acest fel, legiuitorul sugerează că repetarea infracțiunii (în măsura în care aceasta s-a păstrat în legea penală în vigoare) este o instituție complementară concursului de infracțiuni, nu recidivei de infracțiuni.

Excepțiile de la regula fixată la alin.(1) art.33 CP RM sunt reprezentate de circumstanțele agravante consemnate la lit.o) alin.(2) art.145, lit.a) alin.(3) art.158, lit.a) alin.(2) art.165, lit.a) alin.(2) art.171, lit.a) alin.(2) art.172, lit.a) alin.(3) art.206, lit.a) alin.(3) art.217¹ și la lit.a) alin.(2) art.287 CP RM. Esența juridică a acestor agravante este asemănătoare, ele constituind reminiscențe ale instituției repetării infracțiunii, care a fost prevăzută la art.31 CP RM (exclus prin Legea nr.277 din 18.12.2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova [2] (în continuare – Legea nr.277/2008)): „(1) Se consideră repetare a infracțiunii săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni identice ori omogene, prevăzute de aceeași normă penală, cu condiția că persoana nu a fost condamnată pentru vreuna din ele și nu a expirat termenul de prescripție. (2) Săvârșirea a două sau mai multor infracțiuni prevăzute la diferite articole ale prezentului cod este considerată ca repetare a infracțiunii în cazurile prevăzute în Partea specială a prezentului cod”.

În cele ce urmează vor fi supuse analizei problemele privind aplicarea în practică a dispoziției de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM.

Rezultate și discuții

La lit.o) alin.(2) art.145 CP RM se stabilește răspunderea pentru omorul săvârșit de către o persoană care anterior a săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) art.145 CP RM.

Opusul regulii prevăzute la alin.(1) art.33 CP RM presupune că dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM devine aplicabilă în cazul în care sunt îndeplinite următoarele trei condiții:

- 1) omorul este săvârșit de o persoană care a comis anterior o infracțiune prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM;
- 2) făptuitorul nu a fost condamnat anterior pentru niciuna din faptele de omor care se repetă;
- 3) nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM.

Dacă nu este îndeplinită oricare dintre aceste trei condiții, dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM nu poate fi aplicată.

Prima condiție, reliefată mai sus, presupune că dispoziția de la lit. o) alin.(2) art.145 CP RM este aplicabilă numai în cazul în care se succed două sau mai multe fapte, care sunt prevăzute de alin.(1) art.145 CP RM. Din contra, nu se aplică răspunderea în baza lit.o) alin.(2) art.145 CP RM în următoarele cazuri:

- 1) toate faptele care se succed sunt prevăzute doar de alin.(2) art.145 CP RM;
- 2) faptele care se succed sunt prevăzute de diferite alineate ale art.145 CP RM.

De exemplu, în următoarea speță s-a considerat că faptele de omor, care se succed, sunt prevăzute doar de alin.(2) art.145 CP RM: *S.S. a fost condamnat în baza art.27, lit.j) alin.(2) art.145 și lit.j) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, la 22.06.2012, aproximativ la ora 03.10, acesta se afla în locuința soacrei sale, D.V., din or. Orhei. În timpul unui conflict cu soția sa, S.T., lui S.S. i-a venit ideea să o lipsească de viață prin incendiere. Pentru a-și realiza intenția, S.S. a stropit-o pe S.T. cu benzină. Dar, din cauze independente de voința lui S.S., acestuia nu i-a reușit să incendieze victima. Aceasta deoarece S.T. a părăsit în grabă locul faptei. Imediat după încercarea nereușită de a-și omorî soția, lui S.S. i-a apărut intenția de a o lipsi de viață pe cumnata sa, D.C. În care scop S.S. a stropit-o cu benzină și a incendiat-o. În rezultatul arsurilor suferite D.C. a decedat la 29.06.2012 în Spitalul raional Orhei [3].*

În această speță lipsește temeiul aplicării lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Aceasta deși soluția de calificare a celor comise de S.S. este corectă doar în parte. În realitate, cele săvârșite de S.S. împotriva soției sale urmau a fi calificate în baza art.27 și lit.c) alin.(3) art.201¹ CP RM, ca tentativă de violență în familie care a provocat decesul victimei. În conjunctura legii penale în vigoare, la momentul comiterii infracțiunii asupra lui D.C., această infracțiune putea fi calificată în baza lit.c) alin.(3) art.201¹ CP RM doar dacă S.S. și D.C. ar fi conlocuit. În condițiile locuirii separate a acestora, rămâne valabilă calificarea faptei conform lit.j) alin.(2) art.145 CP RM.

Și în următoarea speță dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM nu a fost aplicată, întrucât s-a considerat că faptele de omor, care se succed, sunt prevăzute doar de alin.(2) art.145 CP RM: *A.M. a fost condamnat conform art.27, alin.(3) și (5) art.42, lit.a) și p) alin.(2) art.145 și art.26, alin.(3) și (5) art.42, lit.a) și p) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, pe parcursul anului 2009, intenționând să-l omoare pe tatăl său, A.S., acesta a angajat un „killer”. În calitate de „killer” lui A.M. i s-a prezentat polițistul L.A., participant la un experiment operativ.*

Acesta ar fi urmat să comită omorul lui A.S. contra sumei de 10000 de euro achitați după săvârșirea infracțiunii. Din cauze independente de voința lui A.M., acțiunea îndreptată nemijlocit spre săvârșirea omorului lui A.S. nu și-a produs efectul. Întrucât cei 10000 de euro promiși lui L.A. se aflau în casa bunicii sale, A.P., A.M. i-a comandat lui L.A. și omorul acesteia, în schimbul a 3000 de euro. Din cauze independente de voința lui A.M., acțiunea îndreptată nemijlocit spre săvârșirea omorului lui A.P. nu și-a produs efectul [4].

Considerăm incorectă calificarea celor comise de către A.M. Prima faptă săvârșită de către acesta nu poate fi calificată conform art.27, alin.(3) și (5) art.42, lit.a) și p) alin.(2) art.145 CP RM. Articolul 27 CP RM ar putea fi invocat doar în cazul în care L.A. ar fi început executarea laturii obiective a infracțiunii de omor săvârșit la comandă. Deoarece L.A. era polițist care participa la un experiment operativ, o asemenea variantă este de neconceput. Ambele fapte săvârșite de către A.M. (prima – împotriva lui A.S. și a doua – împotriva lui A.P.) trebuiau calificate în baza alin.(3) și (5) art.42, art.26, lit.a) și p) alin.(2) art.145 CP RM. Cu alte cuvinte, A.M. a săvârșit două infracțiuni identice împotriva a două victime diferite.

Nu este clar când anume s-a consumat cea de-a doua infracțiune comisă de A.M. Totuși, acest aspect nu este relevant. Chiar dacă această infracțiune s-ar fi consumat până la 24.02.2009 (data intrării în vigoare a Legii nr.277/2008), nu ar fi fost aplicabilă prevederea de la lit.g) alin.(3) art.145 CP RM („de către o persoană care a mai săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) sau (2)”). (Precizăm că alineatul (3) a fost exclus din art.145 CP RM prin Legea nr.277/2008). Or, până la 24.02.2009, răspunderea pentru omorul la comandă era stabilită la lit.m) alin.(3) art.145 CP RM. Prevederea de la lit.g) alin.(3) art.145 CP RM ar fi fost aplicabilă dacă răspunderea pentru omorul la comandă ar fi fost stabilită în alin.(2) art.145 CP RM.

În concluzie, deși soluția de calificare a celor comise de A.M. nu este corectă, lipsește temeiul aplicării lit.o) alin.(2) art.145 CP RM pentru cele săvârșite de acesta.

În opinia lui V.Bujor și V.Guțuleac, fapta se califică în baza lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, indiferent dacă făptuitorul a fost condamnat sau nu pentru infracțiunea de omor săvârșită anterior [5]. Nu putem susține o asemenea poziție. Condiția nr.2, enunțată mai sus, este la fel de importantă ca și celelate două condiții care rezultă *per a contrario* din alin.(1) art.33 CP RM. Anume norma în cauză confirmă caracterul obligatoriu al tuturor acestor condiții.

În context, prezintă interes următoarea speță: *organul de urmărire penală a calificat fapta săvârșită de T.A. conform lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, la 07.02.2016, aproximativ la ora 15.00, acesta se afla în locuința lui D.I. Între T.A. și D.I. a apărut un conflict. Drept urmare, T.A. i-a aplicat lui D.I. multiple lovituri în cap cu o bârână din lemn. În rezultatul loviturilor aplicate D.I. a decedat. În cadrul urmăririi penale s-a stabilit că în anul 1986 acesta a fost condamnat pentru un omor intenționat. Instanța de fond nu a fost de acord cu soluția de calificare, propusă de organul de urmărire penală, și a recalificat fapta comisă de T.A. conform alin.(1) art.145 CP RM. Instanța de apel și instanța de recurs au susținut poziția instanței de fond [6].*

Potrivit alin.(2) art.7 CP RM, „nimeni nu poate fi supus de două ori urmăririi penale și pedepsei penale pentru una și aceeași faptă”. Această prevedere este similară cu cea stabilită la alin.1 art.4 al Protocolului nr.7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale: „Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași Stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui Stat” [7]. Încă în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.17 din 19.06.2000 privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, se menționa: „Se atenționează instanțele de judecată că asemenea semne calificative prevăzute de Codul penal în vigoare, cum sunt: săvârșirea infracțiunii de către o persoană condamnată anterior pentru aceeași infracțiune; săvârșirea contravenției administrative de către un recidivist deosebit de periculos, contravin prevederilor art.4 din Protocolul nr.7 la CEDO și aceste circumstanțe urmează a fi luate în considerare doar la individualizarea pedepsei și la stabilirea regimului coloniei de executare a pedepsei privative de libertate” (pct.5) [8].

În ultima speță reprodusă mai sus, T.A. a fost condamnat pentru primul omor, săvârșit în 1986. Mai mult, la 07.02.2016, data săvârșirii celui de-al doilea omor, expirase termenul de prescripție de tragere la răspundere penală pentru primul omor. Astfel, lipsesc două dintre cele trei condiții necesare pentru aplicarea lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. În consecință, suntem de acord cu pozițiile exprimate de instanța de fond, de instanța de apel și de instanța de recurs. Organului de urmărire penală i-a lipsit temeiul calificării faptei săvârșite de T.A. în baza lit.o) alin.(2) art.145 CP RM.

În mod similar, în următoarea speță, din calificarea inițială a fost exclusă lit.o) alin.(2) art.145 CP RM: C.N. a fost condamnat în baza art.27, lit.a), e) și o) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, acesta executa pedeapsa cu închisoare în Penitenciarul nr.1 din or. Taraclia. La 08.06.2015, aproximativ la ora 14.00, C.N. se afla pe teritoriul secțiunilor întrelocale ale acestui penitenciar. Dorind să se răzbune pe condamnatul B.I., C.N. s-a apropiat de acesta, l-a apucat cu mâna stângă de cap, iar cu cealaltă mână, în care avea o lamă de cuțit, i-a aplicat lovituri în gât și în cutia toracică. Din circumstanțe independente de voința lui (rezistența activă a victimei, precum și intervenția altor condamnați și a colaboratorilor penitenciarului), C.N. nu a putut să-și realizeze intenția de omor. În rezultatul acțiunii lui C.N., victima a suportat o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății. Prin decizia instanței de apel a fost admis apelul inculpatului, casată sentința contestată și pronunțată o nouă hotărâre. Potrivit acesteia, C.N. a fost condamnat în baza art.27 și lit.e) alin.(2) art.145 CP RM. Instanța de apel a menționat că circumstanțele agravante prevăzute la lit.a) și o) alin.(2) art.145 CP RM nu și-au găsit confirmarea. Circumstanța agravantă prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM lipsește, deoarece tentativa de omor al lui B.I. a fost săvârșită în timpul executării de către C.N. a pedepsei pentru omorul săvârșit anterior. La concret, la 09.07.2010 C.N. a fost condamnat prin sentința Judecătorei raionului Călărași pentru infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM. Întrucât C.N. a fost condamnat printr-o sentință judecătorească irevocabilă pentru un omor săvârșit anterior, instanța de apel a conchis că imputarea acestuia a circumstanței agravante prevăzute la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM ar reprezenta o dublă răspundere pentru aceeași faptă, contrară alin.(2) art.7 CP RM și art.4 al Protocolului nr.7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale [9].

În Hotărârea Curții Constituționale nr.24 din 14.09.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 55 alin.(2) și alin.(8) din Legea nr.320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului și pct.59 subpct.2) și 5) și pct.65 din Statutul disciplinar al polițistului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.502 din 9 iulie 2013 (audierea în cadrul anchetei disciplinare) (sesizarea nr.60g/2016), se arată: „[...] 51. [...] Curtea observă că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană reamintește că articolul 4 al Protocolului nr.7 are drept scop interzicerea repetării procedurilor penale închise definitiv, evitând ca o persoană să fie urmărită sau pedepsită penal de două sau mai multe ori pentru aceeași infracțiune (a se vedea *Gradinger vs. Austriei*, hotărârea din 23 octombrie 1995). Astfel, principiul *non bis in idem* poate fi invocat doar dacă cel puțin două proceduri independente și diferite privind aceeași acuzare se încheie cu mai mult de o condamnare (a se vedea *Stanca vs. România* (decizie), nr.59028/00 din 27 aprilie 2004). 52. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, principiul *non bis in idem* își găsește aplicabilitate doar în cazul unei acuzații în materie penală (a se vedea, spre exemplu, cauza *Maaouia vs. Franța*, 5 octombrie 2000) și, evident, în dosarele penale în care figurează persoane acuzate. Așadar, în procedura penală națională principiul va fi aplicat dacă anterior persoana a avut calitatea de bănuit, învinuit, inculpat sau condamnat pentru o faptă care ulterior a devenit obiectul unei urmăriri penale sau examinări judiciare repetate” [10]. De asemenea, în Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin.(1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale) (Sesizarea nr.15g/2015) se menționează: „[...] 52. Curtea reține că principiul *non bis in idem* impune autorităților publice competente nu doar interdicția de a judeca repetat o persoană, dar și interdicția de a urmări penal de mai multe ori persoana pentru aceeași faptă. 53. Curtea menționează că pronunțarea și intrarea în vigoare a unei sentințe judecătorești sau emiterea unei hotărâri de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale împiedică reluarea urmăririi penale, punerea sub o învinuire mai gravă sau stabilirea unei pedepse mai aspre pentru aceeași faptă săvârșită de aceeași persoană. 54. Totodată, acest principiu urmează a fi aplicat numai atunci când a fost emis un act cu caracter definitiv, fie că este vorba de o ordonanță de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală, fie de o hotărâre judecătorească definitivă. [...]” [11].

Privită prin prisma acestor hotărâri ale Curții Constituționale, excluderea lit.o) alin.(2) art.145 CP RM din calificarea inițială a celor comise de către C.N. este absolut întemeiată.

Într-o altă speță, T.V. a fost condamnat în baza art.27 și lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, la 13.03.2014, aproximativ la ora 22.20, acesta se afla în apropierea unui bar din or. Anenii Noi. În rezultatul unui conflict între T.V. și P.S., primul i-a aplicat celui de-al doilea o lovitură cu un obiect ascuțit. Drept urmare, P.S. a suferit o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. Intenția lui T.V. de a-l omorî pe P.S. nu s-a realizat doar din cauza apariției lui D.N. la locul săvârșirii faptei. Apărătorul lui T.V. a depus apel împotriva

sentinței de condamnare. În acest apel s-a invocat că soluția de calificare a celor comise de T.V. este greșită. Or, instanța de judecată i-a imputat acestuia comiterea unei fapte pentru care T.V. a fost condamnat anterior. Sentința de condamnare a lui T.V. a fost menținută de către instanța de apel și instanța de recurs. Aceste două instanțe nu s-au pronunțat asupra argumentului invocat de apărător [12]. Ne exprimăm nedumerirea față de o asemenea lipsă de reacție a instanței de apel și a instanței de recurs. Invocarea încălcării principiului *non bis in idem* nu este un aspect superficial care poate fi trecut cu vederea.

Sunt de-a dreptul bulversante argumentele instanței de apel într-o speță în care C.V. a fost condamnat de instanța de fond în baza art.27, lit.g), m) și o) alin.(2) art.145, precum și lit.m) și o) alin.(2) art.145 CP RM: „Instanța de fond a reținut legal și întemeiat faptul că inculpatul C.V. a fost anterior judecat [...] prin sentința Judecătorei sectorului Centru, mun. Chișinău, din 01.11.2005 în baza pct.1) și 7) art.88 CP RM din 1961 (adică, pentru omorul săvârșit în interes acaparator și cu scopul de a ascunde o altă infracțiune sau de a înlesni săvârșirea ei). [...] Instanța de apel a reținut că [...] inculpatul C.V., anterior condamnat pentru o infracțiune similară, antecedentul penal nefiind stins, a mai comis o infracțiune de omor intenționat și o tentativă de omor calificat” [13]. Așadar, după ce a constatat că C.V. a fost condamnat anterior pentru un omor, instanța de apel a considerat aceasta temei pentru aplicarea lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Prin aceasta, instanța de apel a încălcat flagrant regula imperativă stabilită la alin.(1) art.33 CP RM.

Din punctul de vedere al lui V.Bujor și V.Guțuleac, fapta se califică în baza lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, indiferent dacă făptuitorul a săvârșit anterior un omor consumat sau o tentativă de omor, ori dacă făptuitorul a fost autorul omorului săvârșit anterior sau un alt participant la acest omor [5]. Această afirmație insuficient de explicită poate fi generatoare de confuzii. Pentru evitarea acestora, vom fi mai expliciti. Astfel, nu este aplicabilă prevederea de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM în situația în care, după infracțiunea specificată la alin.(1) art.145 CP RM, este săvârșit:

1) omorul care a fost întrerupt la o altă etapă a activității infracționale (de exemplu, când omorul consumat a fost urmat de tentativa de omor sau de pregătirea de omor, ori viceversa);

2) omorul în care făptuitorul a avut un alt rol juridic (de exemplu, în primul caz a fost autor, iar în cel de-al doilea – organizator, instigator sau complice, sau invers).

De exemplu, la prima dintre aceste ipoteze se referă următoarea speță: C.N. a fost condamnat în baza alin.(1) art.145 și art.27, alin.(1) art.145 CP RM. În fapt, la 10.12.2012, în jurul orei 23.30, acesta se afla în gospodăria lui A.G. din satul Costuleni, raionul Ungheni. Urmărind lipsirea de viață a lui A.G. și G.C., C.N. i-a aplicat lui A.G. trei lovituri cu o bardă în cap, provocând decesul acestuia. Imediat după aceasta, C.N. i-a aplicat lui G.C. multiple lovituri cu o bară metalică și cu un cuțit în diferite părți ale corpului. În rezultat, G.C. a suportat o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății [14]. Atenționăm că această soluție de calificare poate fi sprijinită numai dacă C.N. a manifestat două intenții infracționale distincte în raport cu lipsirea de viață a celor două victime. Dacă însă a existat o intenție unică de a-i lipsi de viață pe A.G. și G.C., atunci calificarea trebuia făcută în baza art.27 și lit.g) alin.(2) art.145 CP RM.

În orice caz, nu poate fi vorba despre repetarea infracțiunii atunci când are loc o succesiune de infracțiuni neidentice. În context, se are în vedere lipsa de identitate a etapelor la care se încheie activitatea infracțională, precum și a rolurilor juridice îndeplinite de către făptuitor. Tentativa de infracțiune (cu atât mai mult, pregătirea de infracțiune) nu poate fi echivalată cu infracțiunea consumată. Nu poate fi tratat egalitar autorul infracțiunii și complicele la infracțiune, instigatorul infracțiunii și organizatorul infracțiunii, complicele la infracțiune și organizatorul infracțiunii etc.

În toate situațiile consemnate mai sus, când circumstanța agravantă analizată nu este funcțională, se aplică regulile concursului de infracțiuni. Aceasta este necesar pentru a se lua în considerare la calificare gradul de pericol social al fiecăreia dintre faptele săvârșite, fără a se admite subevaluarea sau supraevaluarea acestuia.

Din această perspectivă, prezintă interes următorul exemplu din practica judiciară: C.A. a fost condamnat în baza art.27, lit.a) alin.(2) art.145, lit.j) alin.(3) art.145, art.27, lit.a) alin.(2) art.145, art.27, lit.a) și j) alin.(3) art.145 CP RM. În fapt, la 30.07.2007, aproximativ la ora 21.40, acesta se afla în apropiere de via lui I.E., în preajma or. Durești, mun. Chișinău. Fiind în relații ostile cu I.E., C.A. s-a ascuns în tufișul de lângă via respectivă, având asupra sa o armă de vânătoare. Observând o persoană, care era R.D., fiind convins că aceasta este I.E., C.A. a efectuat un foc de armă în direcția lui R.D. Fiind rănit în regiunea toracică, R.D. a căzut la pământ. După ce a ieșit din tufiș, C.A. l-a văzut pe Ș.C., care îl însoțea pe R.D. Apoi C.A. a efectuat o împușcătură în direcția lui Ș.C., care a căzut la pământ. Apropiindu-se de victime și

constatând ca niciuna dintre persoanele rănite nu este I.E., C.A. a mai efectuat câte o împușcătură în ambele victime și a părăsit locul faptei. În rezultatul celor comise, Ș.C. a decedat, iar R.D. a suportat o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății [15].

Bineînțeles, lit.g) alin.(3) art.145 CP RM (care este corespondentă cu lit.o) alin.(2) art.145 CP RM în varianta legii penale în vigoare) nu putea fi aplicată în cazul succesiunii care include: tentativa la omorul prevăzut la alin.(2) art.145 CP RM; omorul consumat prevăzut la alin.(3) art.145 CP RM; omorul consumat prevăzut la alin.(2) art.145 CP RM; tentativa la omorul prevăzut la alin.(3) art.145 CP RM.

Totuși, analiza celor săvârșite de către C.A. demonstrează că soluția de calificare enunțată în speță nu este corectă. Omorul lui Ș.C. nu putea fi calificat conform art.27, lit.a) alin.(2) art.145, lit.j) alin.(3) art.145 CP RM. În primul rând, o asemenea soluție sfidează regula fixată la lit.c) art.117 CP RM: „Concurența dintre două norme speciale are următoarele varietăți: [...] dintre două componente de infracțiuni cu circumstanțe agravante – infracțiunea se califică în baza normei penale care prevede o pedeapsă mai aspră”. În afară de aceasta, lipsește temeiul invocării tentativei de infracțiune. Eroarea cu privire la identitatea victimei nu putea fi privită prin prisma art.27 CP RM. O astfel de eroare este neesențială, deoarece nu se poate afirma că ceea ce a avut faptuitorul în reprezentarea lui subiectivă nu și-a găsit confirmare în realitatea obiectivă. Nu în ultimul rând, nu este clar de ce la calificare a fost reținută agravanta consemnată la lit.j) alin.(3) art.145 CP RM: „din motive de dușmănie sau ură socială, națională, rasială sau religioasă”. În speță lipsesc datele care ne-ar ajuta să răspundem la întrebarea: care dintre aceste tipuri de dușmănie sau ură caracterizau relația dintre C.A. și I.E.?

În concluzie, omorul lui Ș. C. urma să fie calificat în baza lit.a) alin.(2) art.145 CP RM, ca omor săvârșit cu premeditare.

Toate erorile admise în cazul calificării omorului lui Ș.C. se repetă în cazul calificării tentativei de omor al lui R.D. O astfel de faptă nu putea fi calificată conform art.27, lit.a) alin.(2) art.45, art.27, lit.a) și j) alin.(3) art.145 CP RM. Tentativa de omor al lui R.D. urma să fie calificată în baza art.27 și lit.a) alin.(2) art.145 CP RM.

Analizând în ansamblu cele comise de C.A., nu putem face abstracție de punctul de vedere exprimat de T.V. Kondrașova: „Intenția de lipsire de viață a câtorva victime trebuie să se formeze fie până la lipsirea de viață a primei victime, fie în procesul respectivei lipsiri de viață. Însă, nicidecum după aceasta. Or, în ultimul caz, vom fi în prezența unui concurs real de infracțiuni, în care comun pentru infracțiunile constitutive este doar subiectul infracțiunii” [16, p.53]. C.A. intenționa să omoare o singură persoană – pe I.E. Intenția de a-l omorî pe Ș.C. a apărut după efectuarea unui foc de armă în direcția lui R.D., cu intenția de a-l omorî pe acesta din urmă. Până la tentativa de omor al lui R.D., C.A. nici nu cunoștea despre prezența lui Ș.C. Drept urmare, lipsește temeiul invocării lit.a) alin.(3) art.145 CP RM, care stabilea răspunderea pentru omorul săvârșit asupra a două sau mai multor persoane.

Cele comise de C.A. trebuiau calificate în baza lit.a) alin.(2) art.145 CP RM și art.27, lit.a) alin.(2) art.145 CP RM. Cele două infracțiuni, care formează acest concurs, nu sunt identice sub aspectul etapei la care s-a încheiat activitatea infracțională. Tocmai din această cauză a lipsit temeiul aplicării lit.g) alin.(3) art.145 CP RM.

De asemenea, provoacă rezerve soluția de calificare din următoarea speță: *prin sentința Judecătoriei or. Moscova din 23.07.2002, I.S. a fost condamnat în baza alin.1 art.105 (adică, pentru omorul negaravat) și lit.б), κ) și η) alin.2 art.105 (adică, pentru omorul unei persoane în vârstă de până la 14 ani sau al unei alte persoane care cu bună știință se află într-o stare de neputință, ori pentru omorul însoțit de răpirea victimei; pentru omorul săvârșit cu scopul de a ascunde o altă infracțiune sau de a înlesni săvârșirea ei, ori pentru omorul însoțit de viol sau de acțiuni violente cu caracter sexual; pentru omorul săvârșit repetat) din Codul penal al Federației Ruse. Ministerul Justiției s-a adresat către Judecătoria sectorului Buiucani, mun. Chișinău, cu un demers de acceptare a transferului condamnatului I.S. din Federația Rusă în Republica Moldova pentru continuarea executării pedepsei, stabilite de Judecătoria or. Moscova, într-un penitenciar din Republica Moldova. Prin încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 08.10.2004, respectivul demers a fost admis. Condamnatul I.S. a fost transferat din Federația Rusă pentru continuarea executării pedepsei într-un penitenciar din Republica Moldova. În interesele condamnatului I.S., apărătorul acestuia a declarat recurs în anulare, în care a solicitat casarea încheierii sus-menționate și recalificarea faptelor săvârșite de I.S. în baza alin.(1) art.145 și lit.e), g) și k) alin.(2) art.145 CP RM [17].*

Nu este clar de ce, în opinia apărătorului lui I.S., acesta a săvârșit nu un omor repetat, dar un omor asupra a două sau mai multor persoane. Considerăm că atenție trebuia acordată posibilei aplicări în exces a alin.(1)

art.145 CP RM. Dacă I.S. a manifestat o singură intenție infracțională față de toate victimele vizate, atunci cele comise de acesta ar fi trebuit să fie recalificate în baza lit.e), g) și k) alin.(2) art.145 CP RM. Dacă însă au existat două intenții distincte, atunci cele comise de I.S. ar fi trebuit recalificate în ansamblu în baza lit.g) alin.(3) art.145 CP RM. Totuși, recunoaștem că o astfel de soluție de calificare ar fi agravat situația lui I.S.

În opinia lui A.Barbăneagră, „omorul săvârșit de către o persoană care a mai săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) art.145 CP RM e calificat ca atare cu condiția ca făptuitorul să nu fi fost condamnat pentru acest fapt și ca să nu fi expirat termenul de prescripție. Agravanta e aplicabilă doar în cazul în care prima infracțiune este consumată (sublinierea ne aparține – n.a.)” [18, p.291]. O astfel de condiție restrictivă nu reiese nici din lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, nici din alin.(1) art.33 CP RM. De aceea, lit.o) alin.(2) art.145 CP RM poate fi aplicată, de exemplu, în cazul în care infracțiunea specificată la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM este urmată de o altă infracțiune prevăzută și ea la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM. Într-un asemenea caz, calificarea trebuie făcută în baza art.27 și lit.o) alin.(2) art.145 CP RM.

În context, nu putem fi de acord cu soluția de calificare din următoarea speță: *C.A. a fost condamnat conform art.27, lit.b) alin.(2) art.145 (pentru tentativa de omor săvârșit din interes material) și art.27, lit.g), h) alin.(3) art.145 CP RM (pentru tentativa de omor săvârșit cu deosebită cruzime de către o persoană care a mai săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) sau (2) art.145 CP RM). În fapt, la 07.02.2006, aproximativ la ora 21.30, acesta se afla pe bd. Mihai Eminescu, mun. Bălți. În timpul când vindea lui M.I. o brățară, C.A. a insistat ca acesta să cumpere și o blană de damă. Deoarece M.I. a refuzat, C.A. i-a aplicat o lovitură cu cuțitul în zona inimii. Datorită rezistenței opuse de victimă și a intervenției lui P.V., C.A. nu a putut să-și realizeze integral intenția de a-l omorî pe M.I. Ulterior, la 08.02.2006, aproximativ la ora 06.30, aflându-se în același loc, C.A. i-a aplicat lui H.M. lovituri cu cuțitul în diferite părți ale corpului, cerându-i bani și obiecte de aur. Din cauze independente de voința lui C.A., intenția de omor al lui H.M. nu a fost realizată integral* [19].

C.A. urma să răspundă doar în baza art.27, lit.g), h) alin.(3) art.145 CP RM. Omorul, pe care acesta a încercat să-l săvârșească asupra lui M.I., este prevăzut la lit.b) alin.(2) art.145 CP RM. Un asemenea omor este prevăzut în dispoziția de la lit.g) alin.(3) art.145 CP RM. Drept urmare, aplicarea art.27, lit.b) alin.(2) art.145 CP RM a fost în exces. Calificând în exces cele săvârșite de C.A., instanța de judecată a neglijat prevederea de la lit.g) alin.(3) art.145 CP RM și a ignorat regulile stabilite la alin.(2) art.3 și la alin.(1) art.145 CP RM.

În alt registru, D.Martin și S.Copețchi afirmă: „Dacă un omor neagravat (alin.(1) art.145 CP RM) va fi succedat de alte două omoruri neagravate, atunci cele comise vor constitui deja concurs de infracțiuni, și anume: dintre infracțiunea prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM și cea de la alin.(1) art.145 CP RM. În acest caz, primele două fapte de omor intenționat neagravat vor constitui o infracțiune unică cu acțiuni repetate, iar cea de-a treia faptă de omor intenționat în varianta tip va forma o nouă infracțiune. Aceasta deoarece cea de-a treia faptă de omor neagravat nu mai este succedată de o altă faptă de omor neagravat, prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM, ci de una agravată, prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM” [20].

O astfel de interpretare extensivă defavorabilă nu rezultă din alin.(1) art.33 CP RM. Or, în această normă se vorbește despre „săvârșirea de către o persoană a două sau mai multor infracțiuni”. *Per a contrario*, despre „săvârșirea de către o persoană a două sau mai multor infracțiuni” trebuie să vorbim și în cazul excepției de la regula stabilită în alin.(1) art.33 CP RM.

Este adevărat că la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM se recurge la formularea „de către o persoană care anterior a săvârșit un (sublinierea ne aparține – n.a.) omor intenționat prevăzut la alin.(1)”. Însă, implicit, această formulare se referă și la ipoteza când făptuitorul a săvârșit anterior două sau mai multe omoruri intenționat prevăzute la alin.(1) art.145 CP RM. În această ordine de idei, este util să-l cităm pe N.Giurgiu: „Din punct de vedere sintactic, dacă folosirea singularului implică și pluralul, nu înseamnă că folosirea pluralului „exclde” singularul ci, dimpotrivă, îl implică ori de câte ori legea le disciplinează separat, atât separarea, cât și excluderea trebuind determinate explicit” [21, p.74]. Însuși S.Copețchi recunoaște: „[...] Atât în titulatura articolului (se are în vedere art.208 CP RM – n.a.), cât și la descrierea dispoziției normei, legiuitorul utilizează la plural victima infracțiunii – „minorilor”. Chiar și așa, acest lucru nu are să însemne obligativitatea prezenței a cel puțin doi minori atrași, instigați sau determinați la săvârșirea infracțiunii sau a unei fapte imorale. [...] Atragerea, instigarea sau determinarea chiar și a unui singur minor la activitate criminală, la săvârșirea infracțiunii sau a unei fapte imorale va fi suficientă pentru a fi în prezența infracțiunii supuse investigației” [22, p.85].

Interșanjabilitatea de tipul singular – plural” și „plural – singular” poate fi atestată și în alte cazuri. De exemplu, la lit.m) alin.(2) art.145 CP RM se utilizează sintagma „prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane”. Însă, această prevedere este operantă chiar dacă făptuitorul aplică un singur mijloc periculos pentru viața sau sănătatea mai multor persoane. În art.146 CP RM se recurge la formularea „de acte de violență sau de insulte grave ori de alte acte ilegale sau imorale ale victimei”. Totuși, acest articol se aplică și în cazul în care un singur act ilegal sau imoral al victimei a provocat la făptuitor starea de afect. Pe de altă parte, în art.147 CP RM se folosește sintagma „omorul copilului nou-născut”. Însă, acest articol este aplicabil și în situația în care sunt omorâți doi sau mai mulți copii nou-născuți. În art.148 CP RM este utilizată formularea „o maladie incurabilă”. Totuși, nimic nu împiedică aplicarea acestui articol în ipoteza în care eutanasia ar fi săvârșită în legătură cu două sau mai multe maladii incurabile ale victimei. Și astfel de exemple ar putea continua.

În concluzie, dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM se aplică indiferent de numărul de omoruri care se repetă. Important este ca: omorurile care se repetă să fie prevăzute la alin.(1) art.145 CP RM; făptuitorul să nu fie condamnat pentru niciuna dintre faptele de omor care se repetă; să nu fie expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM.

În orice caz, nu se permite calificarea concomitentă conform regulilor concursului de infracțiuni și conform regulilor repetării infracțiunii, deoarece prin aceasta s-ar încălca flagrant principiile dreptului penal. Or, dacă făptuitorul a săvârșit două infracțiuni, nu-i poate fi aplicată răspunderea penală de două ori pentru una dintre aceste infracțiuni. Pentru că anume dublarea aplicării răspunderii penale pentru aceeași infracțiune reprezintă o încălcare flagrantă a principiului echității, atunci când aceeași infracțiune se ia în considerare atât ca element al repetării infracțiunii, cât și ca element al concursului de infracțiuni.

Această regulă a fost încălcată în următoarea speță: *C.V. a fost condamnat de instanța de fond în baza art.27, lit.g), m) și o) alin.(2) art.145, precum și lit.m) și o) alin.(2) art.145 CP RM. În fapt, la 30.05.2012, aproximativ la ora 04.00, C.V. a luat din locuința sa un pistol și s-a deplasat cu automobilul, condus de B.P., către un bar de pe teritoriul unei stații de alimentare auto din preajma or. Ialoveni. În acel moment, în barul respectiv se aflau G.I., U.M. și alte persoane cu care C.V. era în relații ostile. Coborând din automobil, C.V. a început să efectueze împușcături în direcția persoanelor aflate pe teritoriul respectivei stații de alimentare auto. Apoi C.V. a intrat în barul sus-menționat, continuând să tragă focuri de armă. În rezultatul celor săvârșite, G.I. a decedat, iar U.M. a suferit o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății* [13].

Cel mai probabil, soluția de calificare enunțată în speța reprodușă mai sus reprezintă efectul respectării explicației formulate în pct.5.6 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.11 din 24.12.2012 cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM): „În cazul în care făptuitorul a încercat să omoare două sau mai multe persoane, dar a decedat numai una singură, răspunderea trebuie aplicată în baza alin.(1) art.145 (dacă nu sunt circumstanțe din alin.(2)), art.27 și lit.g) alin.(2) art.145 CP RM” [23]. Argumentele împotriva acestei explicații le-am expus în cadrul unei publicații științifice [24]. În realitate, în cazul în care făptuitorul a încercat să omoare două sau mai multe persoane, dar, din cauze independente de voința acestuia, a decedat numai una singură, răspunderea trebuie aplicată conform art.27 și lit.g) alin.(2) art.145 CP RM.

În afară de aceasta, este greșită reținerea în contextul aceleiași infracțiuni de omor atât a circumstanței agravante consemnate la lit.g) alin.(2) art.145 CP RM, cât și a circumstanței agravante prevăzute la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Aceste două agravante sunt incompatibile: prima dintre ele denotă prezența unei intenții unice cu privire la lipsirea de viață a două sau mai multor persoane; cea de-a doua demonstrează prezența unei pluralități de intenții infracționale, corespunzătoare infracțiunilor de omor care se repetă. Înainte de a săvârși infracțiunea, C.V. a dorit să lipsească de viață atât pe G.I., cât și pe U.M. În aceste condiții, lipsește temeiul invocării la calificare a lit.o) alin.(2) art.145 CP RM.

În concluzie, fapta lui C.V. urma să fie calificată în baza art.27, lit.g) și m) alin.(2) art.145 CP RM. Precizăm că aplicarea lit.m) alin.(2) art.145 CP RM s-ar justifica doar în cazul în care la locul și la momentul săvârșirii infracțiunii ar mai fost, în afară de G.I. și U.M., alte persoane care au rămas în viață și care, întrucât au fost expuse unui real pericol, puteau deceda sau suferi cel puțin vătămări ale integrității corporale sau ale sănătății.

De asemenea, regula neadmiterii calificării concomitente conform regulilor concursului de infracțiuni și conform regulilor repetării infracțiunii a fost ignorată în următoarea speță: *T.V. a fost condamnat în baza*

alin.(1) art.145 și art.27, lit.g) alin.(3) art.145 CP RM. În fapt, la 20.02.2005 acesta se afla în pădurea din preajma satului R., raionul Edineț. În aceste condiții, T.V. l-a omorât pe D.N., trăgând asupra acestuia focuri dintr-o armă de vânatoare. Apoi, intenționând să-l omoare pe A.T., T.V. a tras asupra acestuia un foc din aceeași armă de la o distanță de 10 metri. Fiind rănit, A.T. a reușit să smulgă din mâinile făptuitorului arma, suferind doar o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății [25].

Cele comise de T.V. nu pot forma un concurs de infracțiuni. Dacă intenția de a-i omorî pe D.N. și A.T. a fost unică, atunci fapta lui T.V. trebuia calificată conform art.27 și lit.a) alin.(3) art.145 CP RM, ca tentativă de omor săvârșit asupra a două sau mai multor persoane. Dacă însă intențiile de a-i omorî pe D.N. și A.T. au fost distincte, fapta lui T.V. trebuia calificată conform art.27 și lit.g) alin.(3) art.145 CP RM, ca tentativă de omor săvârșit de către o persoană care a mai săvârșit un omor intenționat prevăzut la alin.(1) sau (2) art.145 CP RM.

Într-o altă speță, U.P. a fost condamnat în baza pct.8) art.88 (pentru omorul săvârșit de o persoană care a săvârșit mai înainte o infracțiune prevăzută la art.88 sau 89 CP RM din 1961) și art.89 (pentru omorul neagravată) CP RM din 1961. În fapt, la 31.01.1996, acesta, împreună cu alte două persoane, se afla într-o localitate din regiunea Cerkasî, Ucraina. În aceste împrejurări, U.P. i-a aplicat lui B.I. o lovitură cu cuțitul în abdomen, în rezultatul căreia cel din urmă a decedat. La mijlocul lunii aprilie 1996, U.P. se afla într-o altă localitate din regiunea Cerkasî, Ucraina. În aceste circumstanțe, U.P. i-a aplicat lui L.A. mai multe lovituri cu cuțitul în abdomen, în urma cărora cel din urmă a decedat. Examinând în 2009 admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de către U.P., Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție s-a referit la alin.(1) art.145 și la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM [26]. Altfel spus, s-a ignorat faptul că lui U.P. trebuia să-i fie incriminată doar fapta prevăzută la pct.8) art.88 CP RM din 1961 (lit.o) alin.(2) art.145 CP RM). Aplicarea art.89 CP RM din 1961 (alin.(1) art.145 CP RM) a fost excesivă.

Generalizând, menționăm că fapta nu poate fi calificată conform lit.o) alin.(2) art.145 CP RM, dacă:

1) unul sau ambele omoruri, formând repetarea, sunt prevăzute la lit.a) art.135, lit.a) alin.(2) art.135¹, alin.(4) art.137, alin.(5) art.137³, alin.(3) art.142, art.146, 147, 148, alin.(4) art.278, alin.(5) art.278¹ sau la art.342 CP RM;

2) este vorba de o atingere reiterată adusă vieții aceleiași victime în scopul de a o lipsi de viață, cuprinsă de intenția unică;

3) este comisă lipsirea simultană de viață a două sau a mai multor persoane;

4) este comisă lipsirea nesimultană de viață a două sau a mai multor persoane, cuprinsă de intenția unică.

Concluzii

Repetarea infracțiunii (în măsura în care aceasta s-a păstrat în legea penală în vigoare) este o instituție complementară concursului de infracțiuni, nu recidivei de infracțiuni. Opusul regulii prevăzute la alin.(1) art.33 CP RM presupune că dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM devine aplicabilă în cazul în care sunt îndeplinite următoarele trei condiții: 1) omorul este săvârșit de o persoană care a comis anterior o infracțiune prevăzută la alin.(1) art.145 CP RM; 2) făptuitorul nu a fost condamnat anterior pentru niciuna dintre faptele de omor care se repetă; 3) nu a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM. Dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM poate fi aplicată, de exemplu, în cazul în care infracțiunea specificată la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM este urmată de o altă infracțiune prevăzută și ea la art.27 și la alin.(1) art.145 CP RM. Într-un asemenea caz, calificarea trebuie făcută în baza art.27 și lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Dispoziția de la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM se aplică indiferent de numărul de omoruri care se repetă. Important este ca: omorurile care se repetă să fie prevăzute la alin.(1) art.145 CP RM; făptuitorul să nu fie condamnat pentru niciuna dintre faptele de omor care se repetă; să nu fie expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală stabilit la art.60 CP RM. Nu este admisibil ca, în contextul aceleiași infracțiuni de omor, la calificare să se rețină atât circumstanța agravantă consemnată la lit.g) alin.(2) art.145 CP RM, cât și circumstanța agravantă prevăzută la lit.o) alin.(2) art.145 CP RM. Aceste două agravante sunt incompatibile: prima dintre ele denotă prezența unei intenții unice cu privire la lipsirea de viață a două sau mai multor persoane; cea de-a doua demonstrează prezența unei pluralități de intenții infracționale, corespunzătoare infracțiunilor de omor care se repetă.

Referințe:

1. ПОЗНЫШЕВ, С.В. *Основные начала науки уголовного права. Общая часть*. Москва: Издание А.А. Карцева, 1912. 668 с.
2. Legea nr.277 din 18.12.2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.41-44.
3. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 28.05.2014. Dosarul nr.1ra-973/2014. [Accesat: 22.08.2018] http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2314
4. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 13.03.2013. Dosarul nr.1ra-262/2013. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/
5. БУЖОР, В., ГУЦУЛЯК, В. Умышленное убийство (ст. 145 УК РМ): комментарий. В: *Закон и жизнь*, 2011, №3, p.8-19. ISSN 1810-3081
6. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 07.02.2017. Dosarul nr. 1ra-100/2017. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8165
7. Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/117>
8. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.17 din 19.06.2000 privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. În: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2000, nr.9-10, p.6-8.
9. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26.04.2017. Dosarul nr.1ra-485/2017. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8527
10. Hotărârea Curții Constituționale nr.24 din 14.09.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 55 alin.(2) și alin.(8) din Legea nr.320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului și pct.59 subpct.2) și 5) și pct.65 din Statutul disciplinar al polițistului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.502 din 9 iulie 2013 (audierea în cadrul anchetei disciplinare) (sesizarea nr.60g/2016). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.369-378.
11. Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin.(1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale) (Sesizarea nr.15g/2015). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.254-257.
12. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08.02.2017. Dosarul nr.1ra-285/2017. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=8203
13. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27.06.2017. Dosarul nr.1ra-625/2017. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=9153
14. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18.06.2014. Dosarul nr.1ra-962/2014. [Accesat: 23.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=2245
15. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17.02.2010. Dosarul nr.1ra-280/2010. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/
16. КОНДРАШОВА, Т.В. *Проблемы уголовной ответственности за преступления против жизни, здоровья, половой свободы и половой неприкосновенности*. Екатеринбург: Гуманитарный университет, 2000. 347 с. ISBN 5-7741-0042-1
17. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 03.02.2010. Dosarul nr.1re-322/2010. [Accesat: 23.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/
18. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, GH., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova: Comentariu (Legea nr.985-XV din 18 aprilie 2002. Cu toate modificările operate până la republicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009. Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale.)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
19. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18.12.2007. Dosarul nr.1re-1221/2007. [Accesat: 23.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/
20. MARTIN, D., COPEȚCHI, S. Calificarea concursului de infracțiuni (Partea I). În: *Revista Națională de Drept*, 2015, nr.1, p.23-28. ISSN 1811-0770
21. GIURGIU, N. *Legea penală și infracțiunea (doctrină, legislație, practică judiciară)*. Iași: Gama, 1995. 446 p. ISBN 973-96339-0-0
22. COPEȚCHI, S. *Răspunderea penală pentru atragerea minorilor la activitate criminală sau determinarea lor la săvârșirea unor fapte imorale / Teză de doctor în drept*. Chișinău, 2014. 191 p.
23. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.11 din 24.12.2012 cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art.145-148 CP RM). [Accesat: 23.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=318
24. BRÎNZA, S. Unele observații referitoare la Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.1 din 23.02.2015. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice. Științe economice: Rezumate ale comunicărilor*. Chișinău: CEP USM, 2015, p.3-5. 280 p. ISBN 978-9975-71-701-4

25. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17.12.2008. Dosarul nr.1ra-1415/2008. [Accesat: 22.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/
26. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 02.09.2009. Dosarul nr.1re-873/2009. [Accesat: 23.08.2018] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/archive_courts/cauta/

Date despre autori:

Sergiu BRÎNZA, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: drept.penal.usm@gmail.com

Vitalie STATI, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: stativitalie71@gmail.com

Data prezentării: 28.08.2018